

Надія Брайлян

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7892-2481>

Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника
(Львів, Україна)
nabra@ukr.net

УДК 001.32:[070:001.891]:655.06](477.83-25):811.161.2*373.232.1(038)“18/20“

**ВИДАННЯ
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ
ПРЕСОЗНАВСТВА
ЯК ДЖЕРЕЛО ДО СЛОВНИКА ПСЕВДОНІМІВ
УКРАЇНСЬКИХ АВТОРІВ ХІХ–ХХІ ст.**

DOI 10.37222/2786-7552-2023-2-2

Досліджено видання Науково-дослідного інституту пресознавства на предмет наявності у них відомостей про псевдоніми українських журналістів, редакторів, видавців, публіцистів та біографічної інформації про творців і авторів української періодики; встановлено кількісні параметри цих даних. Акцентовано, що найбільший масив біографічної інформації, а також даних про використовувані псевдоніми міститься у матеріалах до енциклопедичного словника «Українська журналістика в іменах». Відзначено, що надзвичайно важливими джерелами про псевдонімічні підписи є також фаховий щорічник «Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства», доповіді та повідомлення дванадцяти науково-практичних конференцій «Українська періодика: історія і сучасність», історико-бібліографічні дослідження «Українська преса в Україні та світі ХІХ–ХХ ст.» та «Українські часописи Львова 1848–1939 рр.», матеріали до бібліографії «Періодика Західної України 20–30-х рр. ХХ ст.», а також численні монографії та пресознавчі праці, здійснені у НДІ пресознавства. Встановлено, що загалом на сторінках цих видань зафіксовані біографічна інформація про понад 5500 осіб, причетних до створення української періодики ХІХ–ХХІ ст., і близько 9000 їхніх псевдонімів. Наголошено, що цей значний масив даних, систематизований та проаналізований, послужив основою створення «Словника псевдонімів українських авторів ХІХ – ХХІ ст.», який є надзвичайно важливим не лише

для дослідження історії української періодики та пресознавчих студій загалом, а й для літературознавства, історії, біографістики та просопографії.

Ключові слова: видання Науково-дослідного інституту пресознавства, псевдоніми українських авторів, біографічні матеріали, історико-бібліографічні дослідження, українська періодика, словник псевдонімів.

Постановка проблеми. Потреба сучасного словника псевдонімів українських діячів відчувається дослідниками дуже гостро. Від часу виходу у світ відомого «Словника українських псевдонімів та криптонімів (XVI–XX ст.)» О. Дея [1] пройшло понад півстоліття, з'явилося багато нової інформації та багато нових імен, невідомих чи замовчуваних раніше. Із середини 1990-х рр. матеріали до словника псевдонімів українських авторів опрацьовував Веніамін Еппель [2–4], однак ця робота припинилася через передчасну смерть дослідника. Деякі українські вчені створювали «локальні» словники псевдонімів у сфері своїх наукових зацікавлень, як-от: В. Капелюшний – в історіографії Українських національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. [5], Н. Павликівська – у діяльності ОУН–УПА [6], І. Шеремета – в українській музичній культурі 1920-х рр. [8]. Однак видання, у якому були б зведені нові наявні, а також замовчувані раніше відомості про псевдоніми українських авторів, реалізовано так і не було.

Численні видання Науково-дослідного інституту пресознавства, у яких досліджуються та висвітлюються різні аспекти створення, формування і функціонування української преси, є надзвичайно важливим джерелом відомостей про ініціаторів та учасників цих процесів, зокрема про використання ними псевдонімів. Ці праці містять значну кількість публікацій, які відзначаються новизною та вводять у науковий обіг нову історичну інформацію.

Мета дослідження – проаналізувати видання НДІ пресознавства на предмет наявності у них відомостей про псевдоніми українських журналістів, редакторів, видавців, публіцистів та біографічної інформації про творців і авторів української періодики, встановити кількісні параметри цих даних.

Об'єкт дослідження – видання Науково-дослідного інституту пресознавства: «Українська журналістика в іменах», «Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст.», «Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства», «Українська періодика: історія і сучасність», інші історико-бібліографічні дослідження української періодики та монографії з пресознавства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Видання Науково-дослідного інституту пресознавства не досліджувалися комплексно як джерело псевдонімів українських журналістів та публіцистів і біографічної інформації про цих осіб, як також і не фіксувалися жодні кількісні параметри цих даних. Хоча опубліковані у працях цієї установи матеріали, які стосуються біографічних даних та псевдонімічних підписів, неодноразово використовували науковці. Це насамперед публікації випусків «Української журналістики в іменах», які, зокрема, слугували джерелом для укладання матеріалів до словника псевдонімів В. Еппелем [2–4] та використовувалися для ідентифікації підписів авторів українських поезій у праці Ю. П'ядика [7]. Однак цілісного дослідження видань Науково-дослідного інституту пресознавства як джерела псевдонімів українських авторів не проводилося.

Методи дослідження: системний, аналітичний, описовий та кількісний, які сприяли досягненню мети цієї статті, зокрема віднайденню на сторінках видань НДІ пресознавства відомостей про псевдоніми українських авторів і їх біографічних даних та встановлення кількісних параметрів.

Виклад основного матеріалу. 3 травня 2023 р. виповнилося 30 років з часу заснування Науково-дослідного інституту пресознавства при Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника (у 1993–2010 рр. – Науково-дослідний центр періодики). Протягом усього періоду існування у цій інституції було підготовлено і надруковано понад 100 видань, це насамперед колективні праці: бібліографія національної преси «Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст.» (Львів, 2007–2021. Т. 1–7), матеріали до енциклопедичного словника «Українська журналістика в іменах» (Львів, 1993–2013. Вип. 1–20), фаховий щорічник «Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства» (Львів, 1993–2021. Вип. 1–11(29), доповіді та

повідомлення дванадцяти науково-практичних конференцій «Українська періодика: історія і сучасність» (Львів, 1993–2018), історико-бібліографічне дослідження «Українські часописи Львова 1848–1939 рр.» (Львів, 2001–2003. Т. 1–3) та матеріали до бібліографії «Періодика Західної України 20–30-х рр. ХХ ст.» (Львів, 1998–2003. Т. 1–5).

Зважаючи на змістове наповнення видання, як важливе джерело відомостей про псевдоніми та криптоніми українських діячів варто розглядати насамперед матеріали до енциклопедичного словника «Українська журналістика в іменах» (Львів, 1993–2013. Вип. 1–20). Загалом у всіх випусках уміщено 4753 біобібліографічні статті про життя та творчість українських журналістів, редакторів, видавців, публіцистів. Близько половини цих осіб у своїй творчості використовували один чи декілька псевдонімів, які розкрито на сторінках «Української журналістики в іменах» (загалом понад 6000) на основі опрацювання друкованих та архівних джерел; частина цих підписів уводиться у науковий обіг.

Історико-бібліографічне дослідження «Українська преса в Україні та світі ХІХ–ХХ ст.» (Львів, 2007–2021. Т. 1–7) містить відомості про понад 2000 псевдонімів та криптонімів, які використовували автори української преси у період від 1812 до 1919 рр. Особливо цінним є те, що більшість пресових видань, вміщених у дослідженні, опрацьовані авторами *de visu*, що давало можливість, зокрема, уникати помилок у написанні псевдонімів, допущених у деяких друкованих джерелах.

У «Збірнику праць Науково-дослідного інституту пресознавства» (Львів, 1993–2021. Вип. 1–11(29) постійно містився розділ «Українська журналістика в іменах», в якому публікувалися статті, присвячені українським редакторам, видавцям та авторам періодичних видань (загальна кількість публікацій цього розділу становить 159). У цих працях проаналізовано біографії, журналістську творчість, редакторсько-видавничу та громадсько-культурну діяльність авторів української преси, розкрито значну кількість їхніх псевдонімів, досліджено деякі спірні питання приналежності тих чи інших підписів. Частина псевдонімів уведена у науковий обіг, зокрема, на основі скрупульозного дослідження пресових видань, біографічних матеріалів, редакційних примірників періодики, архівних джерел тощо.

Прикладом можуть слугувати, зокрема, статті Х. Астапцевої («Балачки про моду» Харитини Кононенко – нове слово у жіночій пресі Галичини (На матеріалах «Жіночої сторінки» у газеті «Діло» (1936–1939 рр.)). *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2017. Вип. 7(25). С. 173–197), В. Габора (Національні стремління закарпатських українців: публікації Августина Волошина на сторінках щоденної газети «Русинь» (Ужгород, 1923 р.)). *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2014. Вип. 4(22). С. 470–496), О. Дроздовської (Артим Хомик (1878–1921): етапи життя і журналістської діяльності. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2020. Вип. 10(28). С. 329–349), М. Комариці (Культурологічні обрії публіцистики Миколи Гнатишака. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2019. Вип. 9(27). С. 376–402), С. Кравченко (Українські автори часопису «*Wiuletyn Polsko-Ukraiński*» (Варшава, 1932–1938 рр.)). *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2011. Вип. 1(19). С. 471–480), Н. Кулеші (Український редактор і журналіст Іван Світ: діяльність на Далекому Сході. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2018. Вип. 8(26). С. 438–447), М. Михалюк (Часопис «Рідний Край» (Львів, 1920–1923 рр.): автори, теми, проблеми. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2021. Вип. 11(29). С. 21–37), З. Наконечної (Редакторський і публіцистичний доробок Івана Зубенка в українській та закордонній україномовній пресі (20–30-ті рр. ХХ ст.)). *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2018. Вип. 8(26). С. 356–364), М. Процик-Кульчицької (Роман Пашківський: маловідомі факти про життя, редакторську і журналістську діяльність. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2016. Вип. 6(24). С. 428–438), О. Середи (Редакційно-видавнича та журналістська діяльність Степана Дмоховського (міжвоєнний період). *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2021. Вип. 11(29). С. 366–387), Л. Снісарчук (Журналістська діяльність Олександра Ковалевського у 1910–1939 рр. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2020. Вип. 10(28). С. 375–391).

Упродовж 1993–2018 рр. зусиллями працівників НДІ пресознавства було проведено дванадцять Всеукраїнських науково-практичних конференцій «Українська періодика: історія і сучасність», доповіді та повідомлення яких слугують цінним джерелом інформації про псевдоніми українських діячів. На усіх проведених конференціях діяла спеціальна секція (п. н. «Українська журналістика в іменах» або «Українські публіцисти, редактори, видавці»), на якій виголошувалися повідомлення, присвячені творцям і авторам української преси (загалом їх було виголошено 214). Чимало псевдонімічних підписів розкрито й у матеріалах інших секцій, зокрема в «Історії української періодики» та «Українська періодика (XIX–XX ст.) як історичне джерело». Так, псевдоніми українських журналістів розкривали у своїх працях: Ф. Дисак «Микола Устиянович: бібліографічний показник публіцистичних виступів» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. восьмої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 24–26 жовт. 2003 р. Львів, 2003. С. 789–794); П. Дужий «Офіційний журнал ОУН “Ідея і Чин” (1942–1946 рр.)» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. другої Всеукр. наук.-теорет. конф., 21–22 груд. 1994 р. Львів; Житомир, 1994. С. 90–93); А. Кобинець «Анатолій Михайленко: журналіст, публіцист» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. дванадцятої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 30 листоп. – 1 груд. 2018 р. Львів, 2018. С. 354–361); Г. Мокрицький «Нелегальний редактор легального часопису» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. шостої Всеукр. наук.-теорет. конф., 11–13 трав. 2000 р. Львів, 2000. С. 535–542); Н. Сидоренко «Українська преса у Великій Британії першої половини ХХ ст.» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. четвертої Всеукр. наук.-теорет. конф., 19–20 груд. 1997 р. Львів, 1997. С. 46–56); І. Смогоржевська «Громадсько-політична і науково-публіцистична діяльність Никифора Григоріва» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. десятої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів 31 жовт. – 1 листоп. 2008 р. Львів, 2008. С. 682–689); О. Стасюк «Видавнича діяльність ОУН періоду національно-визвольних змагань 1940–1950-х рр. (спроба окреслення проблеми)» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл.

сьомої Всеукр. наук.-теорет. конф., 17–18 трав. 2002 р. Львів, 2002. С. 181–186); М. Трегуб «Публікації І. С. Романченка у пресі (20–60-ті рр. ХХ ст.)» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. десятої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів 31 жовт. – 1 листоп. 2008 р. Львів, 2008. С.694–702); М. Шудря, М. Грузов «Згуртування літературних сил навколо таборового часопису “Веселка”» (Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. п’ятої Всеукр. наук.-теорет. конф., 27–28 листоп. 1998 р. Львів, 1999. С. 590–593) та ін.

В історико-бібліографічному дослідженні «Українські часописи Львова 1848–1939 рр.» (Львів, 2001–2003. Т. 1–3), яке вміщує бібліографічні описи періодичних видань, розкриваються понад 300 псевдонімів авторів львівської періодики зазначеного періоду. Матеріали до бібліографії «Періодика Західної України 20–30-х рр. ХХ ст.» (Львів, 1998–2003. Т. 1–5) містять на своїх сторінках, зокрема, відомості про близько 250 псевдонімічних підписів, які використовували творці пресових видань Галичини, Волині, Буковини і Закарпаття у міжвоєнне двадцятиліття.

Біобібліографічні матеріали про організаторів та авторів української преси (загалом 164 особи) опубліковані у книзі М. Рома-нюка «Оратаї журналістської ниви: Українські редактори, видавці, публіцисти» (Львів, 2002. 236 с.), на сторінках видання розкрито понад 150 псевдонімів.

Додаток із біобібліографічними довідками п. н. «Українська сатирично-гумористична журналістика Галичини в іменах» (34 особи) вміщено у монографії Л. Сніцарчук (Українська сатирично-гумористична преса Галичини 20–30-х рр. ХХ ст.: історико-функціональний аспект та інтерпретаційні особливості. Львів, 2001. С. 215–238). У цих матеріалах і загалом на сторінках видання розкрито понад 200 псевдонімів творців і авторів галицької міжвоєнної гумористичної періодики. Дослідження І. Павлюка (Українська легальна преса Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917–1939, 1941–1944 рр. Львів, 2001) містить додаток п. н. «Українська журналістика Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917–1939, 1941–1944 років у іменах» (с. 250–266), у якому наведені біографічні відомості про 102 осіб, причетних до створення зазначеної періодики, та розкрито понад 30 псевдонімів. У анотованому каталогі В. Передирій «Українські

періодичні видання для жінок в Галичині (1853–1938 рр.)» (Львів, 1996. 192 с.) наявний розділ «Довідник» (с. 134–177), у якому подано біографічні відомості про 107 осіб, що брали участь у виданні жіночих часописів, та розкрито декілька десятків їхніх псевдонімів. Науково-довідковий апарат бібліографічного покажчика «Літературна група “Митуса” (1921–1922): О. Бабій, В. Бобинський, Р. Купчинський, Ю. Шкрумеляк» Л. Сироти вміщує «Покажчик псевдонімів, криптонімів та інваріантних імен» (с. 156–159), який налічує 104 позиції. У систематичному покажчику М. Комариці «Журнал “Дзвони” (1931–1939)» (Львів, 1997. 217 с.) розкрито понад 60 псевдонімичних підписів авторів цього журналу.

Чимало інформації про псевдоніми українських редакторів, видавців, журналістів, публіцистів міститься й у здійснених співробітниками НДІ пресознавства історико-бібліографічних дослідженнях: М. Галушко «Українські часописи Станіслава (1879–1944 рр.)» (Львів, 2001) та «Українські часописи Тернополя і Тернопільщини (1886–1944 рр.)» (Львів, 2008), В. Габор «Українські часописи Ужгорода (1867–1944 рр.)» (Львів, 2003), О. Дроздовська «Українські часописи повітових міст Галичини (1865–1939 рр.)» (Львів, 2001), М. Романюк та М. Галушко «Українські часописи Північної Буковини (1870–1940 рр.)» (Львів, 1999) і «Українські часописи Коломиї (1865–1994 рр.)» (Львів, 1996), М. Савка «Українська еміграційна преса у Чехословацькій Республіці (20–30-ті рр. ХХ ст.)» (Львів, 2002).

Біографічні відомості про авторів української преси та псевдоніми цих осіб містяться і в опублікованих співробітниками НДІ монографіях. Такі дані наведені, зокрема, у дослідженнях Н. Антонюк («Українське культурне життя в “Генеральній Губернії” (1939–1944 рр.): За матеріалами періодичної преси» (Львів, 1997. 232 с.); В. Ковпака «Українська спортивна періодика Галичини 20–30-х рр. ХХ ст.» (Львів, 2008. 236 с.); Н. Кулеші «Українська преса у Німеччині 1919–1945 рр.: формування та функціонування» (Львів, 2009. 344 с.); М. Романюка «Українська преса Північної Буковини як джерело вивчення суспільно-політичного життя краю (1870–1940 рр.)» (Львів, 2000. 588 с.); Л. Сніцарчук «Українська преса Галичини (1919–1939 рр.) і журналістикознавчий дискурс» (Львів, 2009. 416 с.).

Висновки. Видання Науково-дослідного інституту пресознавства, насамперед: матеріали до енциклопедичного словника «Українська журналістика в іменах», історико-бібліографічне дослідження «Українська преса в Україні та світі ХІХ–ХХ ст.», фаховий щорічник «Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства», матеріали Всеукраїнських науково-практичних конференцій «Українська періодика: історія і сучасність» та численні монографії і дослідження, здійснені співробітниками Інституту, є цінним джерелом псевдонімів творців і авторів української преси, а також біографічних відомостей про цих осіб, що дозволяє, зокрема, уточнювати сумнівну або суперечливу інформацію про ті чи інші підписи. Загалом на сторінках видань НДІ пресознавства зафіксовані біографічна інформація про понад 5500 осіб, причетних до створення української періодики ХІХ–ХХІ ст., і близько 9000 їхніх псевдонімів. Систематизація цих даних, їх аналіз та зведення у єдиний реєстр послужили основою створення «Словника псевдонімів українських авторів ХІХ–ХХІ ст.», який є насправді однією з нагальних потреб українського пресознавства, літературознавства, історії, біографістики та просопografії.

Література

1. Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (ХVI–ХХ ст.). Київ, 1969. 559 с.
2. Еппель В. З матеріалів до словника українських псевдонімів. *Молода нація*: альманах. Київ, 2008. № 1(46). С. 81–105.
3. Еппель В. З нових матеріалів до словника українських псевдонімів. *Відкритий архів*: щорічник матеріалів та досліджень з історії модерної української культури. Київ, 2004. Т. 1. С. 417–449.
4. Еппель В. Нові матеріали до словника українських псевдонімів. Київ, 1999. 116 с.
5. Капелюшний В. Замасковані імена: псевдоніми і криптоніми та проблема атрибуції авторства в історіографії Українських національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. Київ, 2001. 104 с.
6. Павликівська Н. М. Словник псевдонімів ОУН–УПА. Вінниця, 2007. 440 с.
7. Українська поезія кінця ХІХ – середини ХХ ст.: бібліографія. Антологія / уклад. Ю. В. П'ядик; упоряд.-ред.: І. Г. П'ядик-Халявка, Н. Г. Дашкіна. Київ, 2010–2021. Т. I–VIII.
8. Шеремета І. Дешифрування псевдонімів як аспект вивчення музичної культури (за матеріалами журналу «Музика» 1920-х років). *Студії мистецтвознавчі*. Київ, 2011. Ч. 3(35). С. 49–59.

References

1. Dei, O. (1969). Slovnyk ukrainskykh psevdonimiv ta kryptonimiv (XVI–XX st.) [Dictionary of Ukrainian pseudonyms and cryptonyms (XVI–XX centuries)], Kyiv, 559 (in Ukr.).
2. Eppel, V. (2008). Z materialiv do slovnyka ukrainskykh psevdonimiv [From the materials for the dictionary of Ukrainian pseudonyms], *Moloda natsiia: almanakh*, Kyiv, (1(46)), 81–105 (in Ukr.).
3. Eppel, V. (2004). Z novykh materialiv do slovnyka ukrainskykh psevdonimiv [From new materials to the dictionary of Ukrainian pseudonyms], *Vidkrytyi arkhiv: shchorichnyk materialiv ta doslidzhen z istorii modernoi ukrainskoi kultury*, Kyiv, (1), 417–449 (in Ukr.).
4. Eppel, V. (1999). Novi materialy do slovnyka ukrainskykh psevdonimiv [New materials for the dictionary of Ukrainian pseudonyms], Kyiv, 116 (in Ukr.).
5. Kapeliushnyi, V. (2001). Zamaskovani imena: psevdonimy i kryptonimy ta problema atrybutsii avtorstva v istoriografii Ukrainskykh natsionalno-vyzvolnykh zmahanih 1917–1921 rr. [Masked names: pseudonyms and cryptonyms and the problem of attribution of authorship in the historiography of the Ukrainian national liberation struggle 1917–1921], Kyiv, 104 (in Ukr.).
6. Pavlykivska, N. (2007). Slovnyk psevdonimiv OUN–UPA [Dictionary of pseudonyms of the OUN–UPA], Vinnytsia, 440 (in Ukr.).
7. (2010–2021). Ukrainska poeziia kintsia XIX – seredyiny XX st. [Ukrainian poetry of the end of the 19th – mid-20th centuries]: bibliohrafiia. Antolohiia / uklad. Yu. V. Piadyk; uporiad.-red.: I. H. Piadyk-Khaliavka, N. H. Dashkina, Kyiv, (I–VIII) (in Ukr.).
8. Sheremeta, I. (2011). Deshyfruvannia psevdonimiv yak aspekt vyvchennia muzychnoi kultury (za materialamy zhurnalu «Muzyka» 1920-kh rokiv) [Deciphering pseudonyms as an aspect of the study of musical culture (based on the materials of the magazine «Music» of the 1920s)], *Studii mystetstvoznavchi*, Kyiv, (3(35)), 49–59 (in Ukr.).

Nadiia Brailian

Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv
(Lviv, Ukraine)

PUBLICATIONS OF THE RESEARCH INSTITUTE FOR PRESS STUDIES AS A SOURCE FOR THE DICTIONARY OF PSEUDONYMS OF UKRAINIAN AUTHORS OF THE 19th – 21st CENTURIES

The publications of the Research Institute for Press Studies were examined for the presence in them of information about the pseudonyms of Ukrainian journalists, editors, publishers, publicists and biographical information about the creators and authors of Ukrainian periodicals; the quantitative parameters of these data are established. It is emphasized that the largest array of biographical information, as

well as data on the used pseudonyms, is contained in the materials for the encyclopedic dictionary «Ukrainska zhurnalistyka v imenakh». It is noted that the professional yearbook is also an extremely important source of pseudonymous signatures «Zbirnyk prats Naukovodoslidnoho instytutu presoznavstva», reports and announcements of twelve scientific and practical conferences «Ukrainska periodyka: istoriia i suchasnist», historical and bibliographic studies «Ukrainska presa v Ukraini ta sviti XIX–XX st.» and «Ukrainski chasopysy Lvova 1848–1939», materials for the bibliography of «Periodyka Zakhidnoi Ukrainy 20–30-kh rr. XX st.», as well as numerous monographs and press research works carried out at the Research Institute for Press Studies. It was established that, in general, biographical information about more than 5,500 people involved in the creation of Ukrainian periodicals of the 19th–21st centuries, and about 9,000 of their pseudonyms, is recorded on the pages of these press studies publications. It is emphasized that this significant array of data, systematized and analyzed, served as the basis for the creation of the «Slovnnyk psevdonimiv ukrainskykh avtoriv XIX – XXI st.», which is extremely important not only for the history of Ukrainian periodicals and press studies in general, but also for literary studies, history, biography and prosopography.

Keywords: publications of the Research Institute for Press Studies, pseudonyms of Ukrainian authors, biographical materials, historical and bibliographical research, Ukrainian periodicals, dictionary of pseudonyms.